

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

Coğrafiya fakültəsi

Geodeziya və Kartoqrafiya kafedrası

Bakalavr pilləsində tədris olunan

“Kartoqrafiya”

fənni üzrə

PROQRAM

Bakı-2016

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

Bakalavr pilləsi üçün

İxtisas - 050640 - “Geodeziya və xəritəçilik mühəndisliyi”

İPF-B07 -“Kartoqrafiya “

II və III kurs

Bakı-2018

Elmi redaktor: prof.Qocamanov M.H.

Tərtib edən: Bakı kartoqrafiya fabrikinin direktor
müavini Qasimov Ə.M.
dos. Mehbaliev M.M.

Rəy verənlər: prof.Məmmədov N.G.
dos.Qələndərov Ç.S.

Bakı-2018

İPF-BO9
KARTOQRAFIYA
İzahat vərəqi

Fənnin öyrənilməsinin məqsəd və vəzifələri:

Fənnin öyrənilməsində əsas **məqsəd** aşağıdakılardır:

- xəritələr və onların tarixi haqqında mükəmməl məlumat vermək ,
- xəritə tərtibi və bu zaman yaranan təhriflərin səbəbini, onun paylanması qanunauyğunluqlarının öyrədilməsi,
- xəritə tərtibində istifadə olunan proyeksiyaları, onların növlərini, qurulma üsullarının öyrədilməsi,
- xəritələrin layihəsinin hazırlanması ardıcılığını,
- xəritə tərtibi üsullarını, onların seçilməsini,xəritənin müstəqil tərtibi və istifadəsinin öyrədilməsi,
- atlaslar,onların növləri, əhəmiyyəti və istifadəsinin öyrədilməsi,
- xəritə tərtibi zamanı generalzasiyanın yerinə yetirilməsinin öyrədilməsi və s.

fənnin vəzifələri:

- kartoqrafik proyeksiyaların nəzəriyyəsini,
- xəritə tərtibinin nəzəri və təcrübi məsələlərini ,
- xəritə tərtibinin üsullarının nəzəriyyəsini,
- kartoqrafik mənbələrdən istifadə edilməsi qaydalarını və s.öyrədilməsidir.

Fənn öyrənilməsi si nəticəsində bakalavr **bilməlidir:**

- xəritənin tərtib olunma üsullarını və proyeksiyasını,
- xəritədən istifadə etmək ,oxumaq və təhlil etmək qaydalarını ;
- xəritələrin əhəmiyyətini və tətbiq sahələrini;
- kartoqrafiyanın inkişaf tarixini və bu sahədə dünya almlərinin xidmətlərini,
- müasir kartoqrafiyanın problemlərini və perspektivlərini;
- CİS texnologiyasının kartoqrafiyada istifadə olunma imkanlarının öyrədilməsi və s.

Bu fənnin tədrisində bakalavr bilməlidir:

- xəritə ilə sərbəst işləməyi,
- xəritənin məzmun elementlərini,
- xəritələrin riyazi və coğrafi əsasını,
- xəritənin əsas xüsusiyyətlərini ,
- komponovkasını və s.

bacarmalıdır:

- kartoqrafik proyeksiyanı qurmağı,
- xəritə tərtib etməyi,xəritə üzərində təhrifləri hesablaması,
- xəritənin məzmun elementlərini müstəqil generalizasiya etməyi,
- xəritə üzərində ölçmə -hesablama işlərini aparmağı,
- xəritənin legendasını qurmağı,
- xəritəni təhlil etməyi və qiymətləndirməyi,
- xəritə üzrə müstəqil tədqiqat aparmağı,
- xəritə əsasında müstəqil fikir yürütməyi,
- xəritəni müstəqil layihələndirməyi,
- obyekt və hadisələr arasındakı əlaqələri araşdırmağı və onların səbəblərini izah etməyi və s.

Yiyələnməlidir:

- xəritə tərtibi üçün mənbələr seçmək,
- kameral və cöl şəraitində xəritə tərtib etmək,
- xəritə üzərində coğrafi problem-məsələləri müəyyən etmək, sərbəst fikir söyləmək,mühakimə yürütmək ,nəticə çıxarmaq,
- kartoqrafik işləri yer quruluşu, torpaq və şəhər kadastrı işlərinə tətbiq etmək və s. bacarıq və vərdislərinə.

Tövsyyələr:

- müxtəlif miqyaslı və məzmunlu xəritə və atlasları,ədəbiyyatı, texniki vasitələri əldə etmək,
- yeni nəşr olunmuş xəritə və atlaslarla müstəqil işləmək,
- xəritə və atlasların bütün məzmun elementlərini xəritədə tapıb araşdırmaq,

- xəritə və atlasların legendasının öyrənmək,
- müstəqil xəritə tərtib etmək, hər bir mövzunu öyrənmək üçün tələb olunan cizgilər olmaqla icmal mühazirələr hazırlamaq,
- yeni dərsliklər,dərs vəsaitləri,internet materialları əldə etmək,
- kompyuter əldə etmək,
- kompyuterlə işləməyi öyrənmək,
- Arc GIS proqramını öyrənmək,
- kartoqrafik proyeksiyaları qurmağı,xəritələrin tərtib olunma üsullarını təyin etməyi,xəritəni tərtib etməyi və s. öyrənmək.

Fənin tədrisi üsulları: Kartoqrafik (yəni istənilən mövzunun tədrisində xəritədən istifadə olunacaq), sorğu, dialoq, əyanilik, inandırma, GIS texnologiyası və s. **Fənin tədris planında yeri:** Coğrafiya fakültəsində bakalavr pilləsində Geodeziya və xəritəşilik mühəndisliyi ixtisası üzrə təhsil alan II və III kurs tələbələrinə 180 saat (90 saat mühazirə, 90 saat məşğələ) tədris olunur. Kartoqrafiya fənni ən vacib ixtisas fənnlərindən biridir.

Mövzular üzrə saatların bölgüsü

S.S.	Mövzunun adı və qısa icmalı Kartoqrafiya-1	Cəmi, saat	O cümlədən		
			Müh., , saat	Məş., saat	Fərdi iş, ədəd
1	Kartoqrafiya fənninin predmeti, məqsəd və vəzifələri,əhəmiyyəti və strukturu	4	2	2	-
2	Xəritənin əsas elementləri və coğrafi model kimi xüsusiyyətləri	4	2	2	-
3	Xəritələrin təsnifatı	4.	2	2	1
4	Plan,,xəritə , profil və digər kartoqrafik əsərlər	4	2	2	1
5	Rəqəmli, elektron və klassik xəritələr	4.	2	2	-
6	Kartoqrafiya və geoinformatika	4	2	2	-
7	Xəritələrin riyazi əsası	4	2	2	-
8	Yer ellepsoidi, Onun forması, ölçüləri və təyin edilmə üsulları	4	2	2	-
9	Miqyasın növləri.Xüsusi miqyas və ixtiyari istiqamət üzrə xüsusi miqyasın təyini	4.	2	2	1
10	Koordinat sistemləri və koordinat şəbəkələri	4	2	2	1

11	Kartoqrafik proyeksiyalar və təhriflər. Təhriflərin təsnifatı	4.	2	2	-
12	Kartoqrafik şəbəkəyə görə kartoqrafik proyeksiyaların təsnifatı	4	2	2	-
13	Qaussun və Merkatorun proyeksiyaları	4	2	2	-
14	Azimutal proyeksiyalar	4	2	2	-
15	Şərti proyeksiyalar, onların növləri və tətbiq sahələri	4	2	2	-
16	Xəritə tərtibi zamanı proyeksiyaların seçilməsi və xəritədə müəyyən edilməsi	4.	2	2	-
17	Xəritənin şərti işarələri və onların əhəmiyyəti	4	2	2	-
18	Xəritələrin kompanovkası. Ümumcoğrafi xəritələrin coğrafi məzmunu və şərti işarələri	4	2	2	1
19	Tematik xəritələrin tərtib olunma üsulları-Izoxətlər, keyfiyyət fonu və lokal diaqram üsulları	4	2	2	1
20	Nöqtələr, areallar, hərəkət xətləri və kartodiaqram üsulları	4	2	2	1
21	Kartoqram və şərti işarələr üsulları	4	2	2	1
22	Relyefin təsvirinin perspektiv, yuma və strixləmə üsulları	4	2	2	1
23	Relyefin təsvirinin horizontallar və hipsometrik üsulları.	2	1	1	1
	Cəmi	90	45	45	10
	Kartoqrafiya -2				
24	Relyefin şərti işarələri və yüksəklik qiymətləri.	4	2	2	-
25	Relyefin rəqəmsal modeli və onun üstünlükləri	4	2	2	1
26	Coğrafi xəritələrdə yazılar.Xəritə tərtibində onların rolu .	4	2	2	-
27	Coprafi adların standartlaşdırılması, kataloqu və şriftləri.Yazıların xəritə üzərində yerləşdirilməsi.	4	2	2	-
28	Kartoqrafik generalizasiya.	4	2	2	1
29	Generalizasiyanın həndəsi dəqiqliyi, coğrafi prinsipləri və müxtəlif obyektlərin generalizasiyası xüsusiyyətləri	4	2	2	-
30	Coğrafi xəritələrin tipləri	4	2	2	-
31	Dinamika və qarşılıqlı əlaqə xəritələri	4	2	2	-
32	Coğrafi atlaslar. Milli atlas	4	2	2	1

33	Atlas və xəritələrin tərtibinin mənbələri	4	2	2	-
34	Məsafədən tədqiqat materialları	4	2	2	-
35	Hidrometeoroloji, müşahidə, ölçmə və digər xəritə tərtib etmə məlumatları	4	2	2	1
36	Atlas və xəritələrin ilkin mənbə kimi təhlili və qiymətləndirilməsi	4	2	2	1
37	Xəritələrin layihələndirilməsi və tərtibi	4	2	2	1
38	Xəritələrin müasir texnologiyalarla hazırlanması və nəşri	4	2	2	-
39	Kartoqrafik əsər kimi xəritələrdən istifadə üsulları	4	2	2	1
40	Xəritələrin təhlilinin vizual və qrafiki üsulu	4	2	2	1
41	Qrafoanalitik və riyazi-kartoqrafik modelləşdirmə üsulları	4	2	2	-
42	Xəritələr kartoqrafik tədqiqat obyektinə kimi	4	2	2	1
43	Kartoqrafiyanın inkişaf tarixi	2	1	1	1
	Cəmi	90	45	45	10
	Ümumi cəm	180	90	90	20

Kartoqrafiya-1 **Mövzular və onların məzmunu**

1.Kartoqrafiya fənninin predmeti, məqsəd və vəzifələri, əhəmiyyəti və strukturu. Kartoqrafiya elmi, onun inkişaf tarixi , müasir vəziyyəti, məqsəd və vəzifələri, digər elmlərlə əlaqəsi.Struktur bölmələri və onların qısa səciyyəsi [1-3].

2.Xəritənin əsas elementləri və coğrafi model kimi xüsusiyyətləri. Kartoqrafik təsvirlər. Coğrafi xəritələr, elementləri, xəritədə kartoqrafik təsvir və elementləri, mövzu xəritələrinin coğrafi əsası,legenda,riyazi elementləri,köməkçi vasitələr və əlavə məlumatlar Xəritənin əsas xüsusiyyətləri və aero-kosmik şəkildən əsas fərqləri. Kartoqrafik məhsulların informasiya baxımından elmi və təcrübi əhəmiyyəti[1-3].

3.Xəritələrin təsnifatı. Miqyasına, ərazi əhatə etməsinə və məzmununa görə xəritələrin təsnifatı.Ümumcoğrafi , mövzu və kompleks xəritələr [1-3].

4.Plan,xəritə ,profil və digər kartoqrafik əsərlər.Xəritə , plan və profil. Onların növləri və təhlili. Digər kartoqrafik əsərlər-qlobus, atlas, relyef xəritələri və fotoxəritələr haqqında məlumat [3,4.5].

5.Rəqəmli,elektron və klassik xəritələri. Rəqəmli,elektron və üç ölçülü model.Onların bir –biri ilə müqayisəsi [4,5].

6.Kartoqrafiya və geoinformatika Geoinformatikanın kökləri və kartoqrafiya ilə əlaqəsi.Atlas və xəritələrin kompyuterdə modelləşdirməsi. Geomatika.GIS-in kartoqrafik məhsulların yaradılmasında rolu[2].

7.Xəritələrin riyazi əsası.Yer ellepsoidi, forması, ölçüləri və onların təyin edilmə üsulları. Yer in fiziki və səviyyə səthi. Refens ellepsoidlər və onların ölçüləri .Başlangıç meridian və paralellər,coğrafi şəbəkə,cografi uzunluq və enlik.Yer in forma və ölçülərinin təyin edilmə üsulları [1].

8.Yer in kürə səthinin müstəvi kimi qəbul edilə bilən hissəsinin ölçüləri.

Yer in əyrilik təshihinin hesablanması.Uzunluq və yüksəklik fərqləri. Sahə,bucaq və formanın təhrifi [1].

9.Miqyasın növləri.Xüsusi miqyas və ixtiyari istiqamət üzrə xüsusi miqyasın təyini.Ədədi,xətti,baş miqyas.Xüsusi miqyas, xəritələrdə xüsusi miqyasın hesablanması. Proyeksiyada ixtiyari istiqamət üzrə xüsusi miqyasın təyini [1].

10.Koordinat sistemləri və koordinat şəbəkələri. Sferik koordinat sistemləri-coğrafi, astronomik və geodezik koordinat sistemləri. Müstəvi koordinat sistemləri-düzbucaqlı, bir qütblü və iki qütblü koordinatlar . Yüksəklik koordinatları.Koordinat şəbəkələri [1-2].

11.Kartoqrafik proyeksiyalar və təhriflər.Təhriflərin təsnifatı. Kartoqrafik proyeksiyalar və onlarda olan mümkün təhriflər,təhrif ellipsi.Təhrif növlərinə görə onların qısa səciyyəsi[1].

12.Kartoqrafik şəbəkəyə görə kartoqrafik proyeksiyaların təsnifatı. Silindrik,konus ,azimutal , şərti proyeksiyaların ümumi səciyyəsi [1].

13.Qaussun və Merkatorun proyeksiyaları.Silindrik proyeksiyalar, Qaussun bərabərbucaqlı köndələn silindrik proyeksiyası. Merkator proyeksiyası və onun tərtib sahələri. loksodromiya və ortodromiya [1].

14. Azimutal proyeksiyalar. Azimutal proyeksiyaların təsnifatı. Stereoqrafik və ortoqrafik proyeksiyalar . Onların tətbiq sahələri. Lambertin azimutal proyeksiyası və onun tətbiq olunduğu ərazilər [1].

15 Şərti proyeksiyalar , onların növləri və tətbiq sahələri. Psevdosilindrik, psevdokonus, polikonus və çoxüzü proyeksiyalar. Onların tətbiq sahələri [1].

16. Xəritə tərtibi zamanı proyeksiyaların secilməsi və xəritədə müəyyən edilməsi . Proyeksiyaların seçilməsinə təsir edən amillər, üstünlük verilən ənənəvi proyeksiyalar. Kartoqrafik şəbəkə formalarına görə proyeksiyaların təyin edilməsi [1]

17. Xəritələri şərti işarələri və onların əhəmiyyəti. Şərti işarələr, onların növləri, əhəmiyyəti. Onların köməyi ilə kəmiyyətin və keyfiyyətin verilməsi. Şərti işarələrin rəngi və ölçüsü [1-3,5].

18. Xəritələrin kompanovkası. Ümumcoğrafi xəritələrin coğrafi məzmunu və kartoqrafik şərti işarələri. Kartoqrafik şərti işarələr. Onların digər təsvirlərdən üstünlükləri, konturlu, xətti, miqyassız və izahedici şərti işarələr. Şərti işarələrin və konturların minimal ölçüləri [1-5].

19. Tematik xəritələrin tərtib olunma üsulları-İzoxətlər, keyfiyyət fonu və lokal-diaqram üsulları. Üsulların qısa səciyyəsi, qrafiki təsvir formaları və tətbiq sahələri [1].

20. Nöqtələr, areallar, hərəkət xətləri və kartodiaqram üsulları.

Nöqtələrin yükü, arealların növü , üsulların səciyyəsi , qrafiki təsvir formaları və tətbiq sahələri [1].

21. Kartoqram və şərti işarələr üsulları . Üsulların mahiyyəti, qrafiki təsvir formaları və tətbiq sahələri. Nisbi və mütləq pilləvari şkalalar. Onların təsvirinə verilən tələblər [1-3].

22. Relyefin təsvirinin perspektiv, yuma və ştrixləmə üsulları. Relyef landşaftın başlıca elementidir . Onun təsvir üsullarının mahiyyəti, qrafiki təsvir üsulları və tətbiq sahələri. Relyefin plastikası, kəsmə yüksəklik . Hipsometrik şkalada rəng sıralarının qurulması [1-5].

23.Relyefin təsvirinin horizontallar və hipsometrik üsulları Horizontal relyefin əsas təsvir üsulu kimi.Hipsometrik şkalanın qurulması . Batimetrik şkala. Onların qrafiki təsvir üsulları və tətbiq sahələri[1-3].

Kartoqrafiya-2

24. Relyefin şərti işarələri və yüksəklik qiymətləri

Relyefin formaları və onların şərti işarələri . Geomorfoloji xəritədə təsvir üsulları.Yüksəklik qiymətlərinin relyefin təsvirində rolu[1-3].

25. Relyefin rəqəmsal modeli və onun üstünlükləri. Relyefin rəqəmli modelinin qurulma üsulları və xəritə tərtibində rolu [2].

26.Coğrafi xəritələrdə yazılar . Xəritə tərtibində onların rolu. Yazıların növləri və izahedici yazılar.Kartoqrafik toponimika. Xarici adların xəritədə verilmə formaları[1-3].

27.Coprafi adların standartlaşdırılması, kataloqu və şriflləri. Yazıların xəritə üzərində yerləşdirilməsi.Yazıların standartlaşdırılma yolları, kataloqda qeyd olunan məlumatlar, kartoqrafik şrifllərin növləri.Yazıların xəritədə yerləşdirilməsinə verilən tələblər.Coğrafi adların göstəriciləri [1-5].

28.Kartoqrafik generalizasiya.Generalizasiyanın mahiyyəti, amilləri və növləri.Generalizasiyanın yerinə yetirilməsi zamanı nəzərə alınan amillər[1-5].

29.Generalizasiyanın həndəsi dəqiqliyi, coğrafi prinsipləri və müxtəlif obyektlərin generalizasiyası xüsusiyyətləri.Generalizasiyanın dəqiqliyi və məzmun uyğunluğu,generalizasiya şərtləri,xətti, nöqtəli,səpələnmiş və fasiləsiz obyektlərin generalizasiyası [1-5].

30.Coğrafi xəritələrin tipləri.Ümumcoğrafi,tematik,analitik,kompleks və sintetik xəritələr.Onların tətbiq sahələri.Üstün və çatışmayan cəhətləri [1-5].

31. Dinamika və qarşılıqlı əlaqə xəritələri.Dinamika və qarşılıqlı əlaqə xəritələri. Qiymətləndirmə və proqnoz xəritələri. Müxtəlif təyinatlı-şoxməqsədli, mədəni-maarif, tədris və turist xəritələri. Xəritə seriyaları və sistemləri [1-3].

32.Coğrafi atlaslar. Milli atlas.Coğrafi atlaslar və onların növləri.Atlas kartoqrafik ensiklopediyadır.Məzmununa və təyinatına görə atlasların növləri. Milli Atlaslar. Atlas geosistemin modelidir . Atlasın daxili vəhdətliyi [1-3].

33. Atlas və xəritələrin tərtibinin mənbələri.Mənbələrin növləri və onların qısa seçiyyəsi.Ümumcoğrafi xəritələr, tematik xəritələr,aerokosmik şəkillər,fotosxemlər,fotoplanlar,internet resursları,ctatistik məlumatlar və sorğu məlumatları.Onlardan istifadənin özünəməxsus xüsusiyyətləri.Materialların dəqiqliyi və müasirliyi [1-5].

34.Məsafədən tədqiq etmə materialları. Bu materialların üstünlüğü. Onların tətbiq sahələri. Hazırlanması və tətbiqi.Miqyası , deşifrə edilməsi və transformasiyası [1-3].

35.Hidrometeoroloji müşahidə, ölçmə və digər xəritə tərtib etmə məlumatları. İxtiyari mövzu xəritələrinin tərtibi üçün vacib hidroloji, fiziki-coğrafi, ekoloji, hidrometeoroloji stasionar müşahidə, habelə iqtisadi-statistik və mətn məlumatları[1-3].

36. Atlas və xəritələrin ilkin mənbə kimi təhlili və qiymətləndirilməsi.

Atlas və xəritələrin qiymətləndirilməsi və təhlilində əsas meyarlar.Riyazi əsasın dəqiqliyi,məzmun və təsvirin elmiliyi,müasirliyi , tam əhatəliliyi,əyaniliyi və s.[1-5].

37.Xəritələrin layihələndirilməsi və tərtib edilməsi.Xəritələrin tərtibi mərhələləri. Müəllif və tərtibat orjinalları, coğrafi redəktə.Xəritələrin tərtibində aerokosmik üsullar.Rəngayırma proseslərinə hazırlıq və bəzi proseslərinin avtomatlaşdırılması[1-5].

38.Xəritələrin müasir texnologiyalarla hazırlanması və nəşri.Xəritələrin tərtibinin mahiyyəti,təsvirin kompyuterə daxil edilməsi. Xəritələrin yaradılmasında proqram təminatları. Xəritələrin nəşri. Kartoqrafiyada müəlliflik hüququ [2].

39.Kartoqrafik əsər kimi xəritələrdən istifadə üsulları.Müxtəlif elm sahələrində xəritələrdən istifadə və onun problemləri, kartoqrafik tədqiqat metodları, xəritələrin təhlili üsulları (vizual təhlil, qrafiki, qrafoanalitik, riyazi-kartoqrafik modelləşdirmə vəs.) [1-5].

40.Xəritələrin təhlilinin vizual və qrafiki üsulu. Üsulların tətbiq sahələri və əhəmiyyəti, Kompleks profillər, gül - diaqramlar, diaqramlar və s.[1-3].

41. Qrafoanalitik və riyazi-kartoqrafik modelləşdirmə üsulları. Kartometrik və morfometrik tədqiqat üsulları. Morfometrik göstəricilər və onların əlaqələri. Riyazi - statistik üsullar. Korrelyasiya və entropiya [1-3].

42.Xəritələr kartoqrafik tədqiqat obyektı kimi. Kartoqrafik tədqiqat üsulu.K.Salişevin xidmətləri. Kartoqrafik tədqiqat üsulunun üstünlükləri[1-5].

43. Kartoqrafiyanın inkişaf tarixi.Kartoqrafiyanın inkişaf tarixi mərhələləri. Avropada, Rusiya və Azərbaycanda kartoqrafiyanın inkişafı. M.Əliyev və R.Piriyevin xidmətləri. Müxtəlif tarixi dövrlərdə kartoqrafiyanın inkişafı.Kartoqrafiyanın müasir problemləri və inkişaf perspektivləri [1-3].

Fənlərarası və kurslar arası əlaqənin qurulması.Kartoqrafiya fənni coğrafiya elmləri sisteminə daxil olan bütün fənlərlə sıx əlaqəlidir. Geodeziyadan nöqtələrin koordinatlarını əldə etməklə xəritə tərtib edilir. Kartoqrafiya bütün yer elmlərini xəritə ilə təmin edir.

Tədris resursları.Müxtəlif miqyaslı tematik və topoqrafik xəritələr, kompyuterlər, kompyuter proqramları, plakatlar, slaydlar,dərslilər,dərs vəsaitləri və s.

Sərbəst işlərin mövzuları

Kartoqrafiya-1

- 1.Plan , xəritə,profil və onların əhəmiyyəti
- 2.Miqyasın növləri.Xüsusi miqyasın təyini
- 3.Kordinat sistemləri
- 4.Merkator proyeksiyası
- 5.Xəritələrin komponovkası
- 6.İzoxətlər üsulu və keyfiyyət fonu üsulları
- 7.Hərəkət xətləri və kartodiaqram üsulları
- 8.Nöqtələr,kartoqram və lokal diaqram üsulları
- 9.Yuma və ştrixləmə üsulları
- 10.Horizontalar və hipsometrik üsul

Kartoqrafiya-2

- 1.Relyefin rəqəmsal modeli
- 2.Kartoqrafik generalizasiya

3. Milli atlasın strukturu
4. Hidrometeoroloji müşahidə məlumatları əsasında xəritə tərtibi
5. Atlas və xəritələrin qiymətləndirilməsi
6. Əhali xəritəsinin layihəsinin hazırlanması
7. Xəritədən istifadə üsulları
8. Xəritənin vizual təhlili
9. Xəritələrin coğrafi tədqiqatda istifadə olunması
10. Kartografiyanın inkişaf tarixi

Ədəbiyyat

Əsas:

1. Piriyev R.X. Kartografiya, - Bakı: Mürəccim. 2015, - 438s.
2. Берлянт А.М. Картография.- Москва: КДУ, 2010, - 326с.
3. Гараевская Л.С. Картография.- Москва, Изд.: Недра,, 1971, - 344с.

Əlavə:

4. Салищев К.А. Картоведение.- Москва, Изд.: МГУ, 1976, - 438с.
5. Салищев К.А. Картография.- Москва, Изд.: Недра, 1971, - 344с.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinə

Bakı şəhəri ,Yasamal rayonu, A.M.Şərifzadə küçəsi ev148 ,mənzil28 ünvanında qeydiyyatda olan Mehbalıyev Mehman Möhübbət oğlu (AZE -16960541,Asan 3,30.01.2017) və Bakı şəhəri,Binəqədi rayonu M.Ə.Rəsulzadə qəs., küçə1, məh., 3126,ev 19 ünvanında daimi qeydiyyatda olan Qasımov Əli Musa oğlu(AZE-06241504, Binəqədi RPİ,05.03.2008) tərəfindən

ƏRİZƏ

Bildiririk ki, Təhsil Nazirliyinə qrif üçün təqdim etdiyimiz “Kartoqrafiya” fənni üzrə proqramın əlyazmasında başqa əsərlərdən və mənbələrdən qeyri-qanuni istifadə hallarına yol verilməmişdir. Bunun əksi müəyyən olunduğu təqdirdə verilmiş qrifin və bundan irəli gələn digər hüquq və əldə edilən üstünlüklərin ləğvinə səbəb ola biləcəyindən xəbərdarıq.

Mehbalıyev Mehman Möhübbət oğlu

Qasımov Əli Musa oğlu

BDU-nun Coğrafiya fakültəsinin Geodeziya və Kartoqrafiya kafedrasının dosenti Mehbaliyev Mehman Möhübbət oğlu və Bakı kartoqrafiya fabrikinin direktor müavini Qasimov Əli Musa oğlunun bakalavr təhsil pilləsinin 050640-“Geodeziya və xəritəçilik mühəndisliyi “ ixtisası üçün tərtib etdikləri “Kartoqrafiya “ fənninin proqramına

RƏY

İstehsalatın müxtəlif sahələrində işləyən mütəxəssislər xəritə tərtib etməyi bacarmalıdır. Xəritənin köməyi ilə onlar təsərrüfat fəaliyyətini səmərəli təşkil edə bilərlər. Coğrafiya xəritəsinin hərbdə və elmi - tədqiqat işlərində rolu əvəz edilməzdir. Görkəmli rus alimi K.A.Salişev xəritə vasitəsi ilə tədqiqat aparmağı kartoqrafik tədqiqat metodu adlandırmışdır. Buna görə də kartoqrafiya fənninin vahid proqram əsasında öyrənilməsinin çox böyük elmi- təcrübi və nəzəri əhəmiyyəti vardır.

Proqramla tanışlıq göstərir ki, onun mühazirə, məşğələ və fərdi iş mövzuları bir-biri ilə sıx əlaqəli olub, vəhdət təşkil edirlər. Onlar fənni tam əhatə edirlər. Mövzuların adı aydın və əhatəlidir. Fənnin tədrisi üçün ayrılmış 180 saat (90 saat mühazirə, 90 saat məşğələ) onu tam əhatə edir. İki semestr üçün 20 ədəd sərbəst iş mövzusu seçilmişdir.

Ədəbiyyat yenidir. Əsas və əlavə olmaqla iki hissəyə ayrılmışdır. Azərbaycan dilində olan yalnız bir ədəbiyyatdan istifadə olunmuşdur. Verilmiş ədəbiyyat fənni tam mənimsəməyə imkan verir.

Yuxarıda qeyd olunanlara əsasən demək olar ki, İPF-B07- “Kartoqrafiya” fənninin proqramı Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinin tədris proqramları qarşısında qoyduğu tələblərə cavab verir. Proqramın nəşr olunmasını məsləhət bilirəm.

BDU-nun Coğrafiya fakültəsinin Xarici ölkələrin iqtisadi-siyasi coğrafiyası və turizm kafedrasının professoru

c.e.d.Məmmədov N.G.

prof. N.G. Məmmədovun imzasını təsdiq edirəm.

Coğrafiya fakültəsinin Elmi

Şurasının katibi

dos.Abdullayev İ.M.

BDU-nun Coğrafiya fakültəsinin Geodeziya və Kartoqrafiya kafedrasının dosenti Mehbaliyev Mehman Möhübbət oğlu və Bakı kartoqrafiya fabrikinin direktor müavini Qasımov Əli Musa oğlunun bakalavr təhsil pilləsinin 050640-“Geodeziya və xəritəçilik mühəndisliyi “ ixtisası üçün tərtib etdikləri “Kartoqrafiya “ fənninin proqramına

RƏY

Coğrafiya fakültəsində oxuyan tələbələrin hər biri müstəqil xəritə tərtib etməyi və ondan istifadə etməyi bacarmalıdır. Bunun üçün kartoqrafiya fənnini bilmək lazımdır. Hər hansı bir fənni tədris etmək üçün mükəmməl proqramın olması çox vacibdir. Bu baxımdan proqramı vaxtında yazılmış hesab etmək olar. Proqramın təhlili göstərir ki, o. Coğrafiya fakültəsində “Geodeziya və xəritəçilik mühəndisliyi” ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Kartoqrafiya fənni bu ixtisas üzrə təhsil alan tələbələrə II kursun 4-cü yaz semestrində və III kursun 5-ci payız semestrində 180 saat həcmində (90 saat mühazirə, 90 saat məşğələ) tədris olunur. Proqramın təhlili göstərir ki, seçilmiş mühazirə və məşğələ mövzuları fənni tam əhatə etməklə bir – biri ilə sıx əlaqəlidir. Hər semestrə 10 ədəd sərbəst iş nəzərdə tutulmuşdur. Onlar mövzulara tam uyğundurlar. Proqram metodiki cəhətdən düzgün tərtib edilmişdir. Ayrılan saatlar fənni tədris etməyə imkan verir.

Ədəbiyyat siyahısı əsas və əlavə olmaqla iki hissəyə ayrılmışdır. Onlar yeni olub mövzuları mənimsəmək üçün kifayətdir. Hər bir mövzunun sonunda ədəbiyyat göstərilmişdir.

Beləliklə, qeyd olunanlara əsasən demək olar ki, B07-“Kartoqrafiya” fənninin proqramı Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin Tədris Proqramları qarşısında qoyduğu tələblərə tamamilə cavab verir. Buna görə də proqramın nəşr olunmasını tövsiyyə edirəm.

BDU-nun Coğrafiya fakültəsinin

Azərbaycan coğrafiyası və

Tədrisi kafedrasının dosenti

k.t.e.n. Qələndərov Ç.S.

dos. Ç.S. Qələndərovun imzasını təsdiq edirəm.

Coğrafiya fakültəsinin Elmi Şurasının katibi

dos. Abdullayev İ.M.

